

Afsprakenkader en draaiboek toezicht

Voor de afstemming van het Wmo-toezicht van de gemeente en het nalevings- en stelseltoezicht van de rijksinspecties in het sociaal domein

Inhoudsopgave

Toelichting	4
Leeswijzer	5
Deel 1: Afsprakenkader	7
1 Aanleiding	8
2 Uitgangspunten	9
3 Afspraken	10
Deel 2: Draaiboek Toezicht	13
1 Inleiding	14
Algemeen	14
Samenwerking	14
Wanneer samenwerken?	14
2 Drie vormen van samenwerken	15
3 Processtappen in het toezicht	16
4 Varianten van toezicht	19
4.1 Proactief toezicht (risicogestuurd toezicht, thematisch toezicht en preventief toezicht)	19
4.2 Reactief toezicht (calamiteitentoezicht, toezicht andere meldingen en signaalgestuurd toezicht)	20
Bijlage 1	23
Bijlage 2	24

Toelichting

Het Wmo-toezicht is op grond van de Wmo 2015 samen met de uitvoering belegd bij de gemeenten. Dit document is gemaakt voor de samenwerking tussen het Wmo-toezicht en het toezicht van de rijksinspecties en voor de afstemming van hun werkzaamheden. Het kan hierbij gaan om verschillende situaties waarin de Wmo 2015, de Jeugdwet, de Wet langdurige zorg en/of de Zorgverzekeringswet bij elkaar komen. Sinds januari 2020 gaat het ook om gevallen waarin zowel de Wmo 2015 als de Wet verplichte ggz (Wvggz) en/of de Wet zorg en dwang (Wzd) van toepassing zijn.

Het document vervangt het afsprakenkader en de draaiboeken uit 2016. Het is op een aantal onderdelen gewijzigd en om reden van leesbaarheid opnieuw integraal vastgesteld. Het is net als de vorige versies opgesteld door een samenwerkingsverband van de betrokken rijksinspecties¹, de VNG en GGD GHOR. Het document is vastgesteld in de overlegstructuren van VNG, GGD GHOR en de rijksinspecties.

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de vorige versie:

1. de vier afzonderlijke draaiboeken zijn vervangen door één draaiboek;
2. er is een matrix toegevoegd over de uitwisseling van gegevens tussen rijksinspecties, gemeenten en Wmo-toezichthouders;
3. er is een gegevensformat toegevoegd voor contact met het loket van de IGJ;
4. de Wet verplichte ggz (Wvggz) en de Wet zorg en dwang (Wzd) zijn opgenomen.²

Het afsprakenkader en het draaiboek geven de basis met opties voor samenwerking. Het wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Het afsprakenkader, het draaiboek en de Handreiking 'Inrichting van het Wmo-toezicht' van de VNG vormen een belangrijk drieluik voor de ontwikkeling van de samenwerking tussen het rijk en de gemeenten in het toezicht in het sociale domein. Het is belangrijk dat dit drieluik zijn vertaling krijgt naar de praktijk.

¹ Zie bladzijde 5.

² De IGJ houdt toezicht op de naleving van deze wetten, ook wanneer de verplichte of onvrijwillige zorg wordt uitgevoerd door een aanbieder van Wmo-voorzieningen (als bedoeld in respectievelijk Wvggz artikel 3:2, tweede lid en Wzd artikel 2). De afspraken in dit document gaan niet over de uitvoering van de Wvggz en Wzd; alleen (de samenwerking rondom) het toezicht wordt belicht. Voor meer informatie over de uitvoering van de Wvggz en Wzd zie www.dwanginzorg.nl

Leeswijzer

Het document bestaat uit de volgende twee zelfstandig leesbare onderdelen.

Deel 1 Afsprakenkader

Dit deel bevat de uitgangspunten en afspraken die de Colleges van burgemeester en wethouders en de rijksinspecties maken voor de samenwerking en afstemming van het Wmo-toezicht en het toezicht van de rijksinspecties.

Deel 2 Draaiboek Toezicht

In dit document staan de praktische werkafspraken tussen rijksinspecties en de Wmo-toezichthouder als het gaat om het toezicht op de naleving van de wettelijke kwaliteitseisen die worden gesteld aan de aanbieders van hulp, zorg en ondersteuning op grond van de Jeugdwet, de Wet langdurige zorg en/of de Zorgverzekeringswet en de Wmo 2015. Het regelt ook de operationele samenwerking en praktische werkafspraken tussen de vier rijksinspecties die het Toezicht Sociaal Domein vormen en de Wmo-toezichthouder als het gaat om het stelseltoezicht in het sociale domein. Het richt zich op het beoordelen en bevorderen van de werking van het geheel van organisaties die zorg en ondersteuning bieden in het sociaal domein, en focust daarbij op belangrijke systeemkenmerken van het stelsel. Het stelseltoezicht moet antwoord geven op de vraag of burgers passende, samenhangende en effectieve zorg en ondersteuning krijgen. Het stelseltoezicht draagt ook leerervaringen aan waar gemeenten, rijksoverheid en uitvoerende instellingen hun voordeel mee kunnen doen.

Verschillende toezichttaken

Aanbieders moeten volgens de wet calamiteiten melden bij een toezichthouder. Daarnaast wordt er toezicht gehouden aan de hand van kwaliteitseisen die van tevoren zijn vastgesteld en wordt er toegezien op de rechtmatigheid van de verstrekte voorzieningen, declaraties en geleverde zorg.

Deze verschillende taken vullen elkaar aan. Naleving van de rechtmatigheid bevordert de kwaliteit van de geleverde hulp, ondersteuning of zorg. Tijdens toezichttaken die in het kader van kwaliteit worden uitgevoerd, kunnen de inspecties en de toezichthouder ook informatie tegenkomen die van belang is voor de controle van de rechtmatigheid en andersom.

De afspraken in dit document zijn opgesteld voor de afstemming van het toezicht op de kwaliteit. Meer informatie over rechtmatigheidstoezicht en controle in het kader van fraudebestrijding is te vinden in de verschillende factsheets en brochures die daarover zijn gemaakt door onder andere de VNG en GGD GHOR Nederland (zie box 1) of op www.naleving.net.

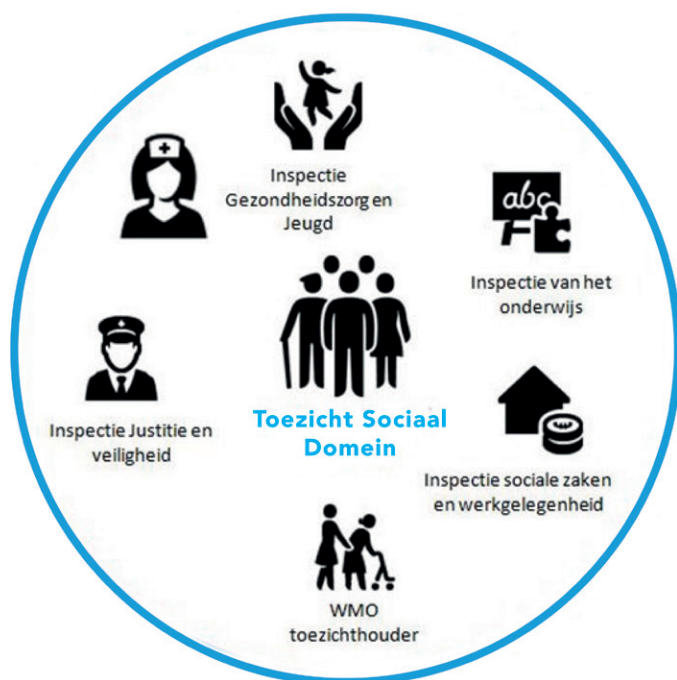
Box 1: Relevante handreikingen en factsheets.

- 1 Toezicht in het sociale domein
<https://vng.nl/onderwerpenindex/sociaal-domein/publicaties/factsheet-toezicht-in-het-sociaal-domein>
- 2 Handreiking Inrichting van het Wmo-toezicht
<https://vng.nl/onderwerpenindex/maatschappelijke-ondersteuning/wmo-2015/publicaties/handreiking-toezicht-wmo>
- 3 Handreiking fraudepreventie en naleving Wmo en Jeugdwet
https://vng.nl/files/vng/publicaties/2017/handreiking_handhaving_en_naleving_wmo_2015_en_jeugd-wet.pdf
- 4 Wettelijke kaders toezicht Wmo 2015 en Jeugdwet
https://www.naleving.net/fileadmin/KCHN/Kennisbank/Zorg/ZO2_Factsheets_en_algemene_informatie/190618_-_Factsheet_wettelijke_kaders_toezicht_Wmo_Jeugd.pdf

Betrokken Wmo-toezichthouders en rijksinspecties

Met Wmo-toezichthouder wordt hier bedoeld de persoon die door de gemeente is aangewezen om toezicht te houden als bedoeld in artikel 6.1 van de Wmo 2015.

Met rijksinspecties worden hier bedoeld de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid in hun rol als sectorale toezichthouders op de naleving van wet- en regelgeving. Verder wordt hier met rijksinspecties bedoeld de inspecties die samenwerken binnen het Toezicht Sociaal Domein (TSD). Deze samenwerkende rijksinspecties verrichten binnen TSD toezichtonderzoek naar de kwaliteit van het stelsel. Zij richten zich hierbij op de vraag of zij in de praktijk kunnen zien of het stelsel werkt zoals het beoogd is. De Wmo-toezichthouders en TSD gezamenlijk schetsen een compleet en integraal beeld van de werking van het stelsel in het sociaal domein. Omdat het toezicht op Wmo-aanbieders bij de Wmo-toezichthouders ligt en lokaal of regionaal is georganiseerd, is de Wmo-toezichthouder als 'vijfde inspectie' onontbeerlijk. De inspecties beslaan dan samen de terreinen voor ondersteuning, gezondheidszorg, jeugdhulp, onderwijs, veiligheid en justitie en sociale zaken en werkgelegenheid (zie onderstaande figuur).

Deel 1: Afsprakenkader

1 Aanleiding

In het sociale domein is er sprake van een aanbod van diverse vormen van ondersteuning en dienstverlening aan burgers: zorg, maatschappelijke ondersteuning, onderwijs, hulp bij het verkrijgen en behouden van inkomen. Van de partijen die deze ondersteuning en dienstverlening leveren wordt verwacht dat zij zoveel mogelijk samenwerken. De verschillende rijksinspecties en het toezicht Wmo zien toe op deze (integrale) wijze van ondersteuning en dienstverlening. Om ook hier integraliteit te borgen is het van belang dat deze toezichhoudende partijen samenwerken.

Het gezamenlijk belang dat gemeenten en rijksinspecties hebben brengt ze ertoe dat zij afspraken maken en een operationeel draaiboek opstellen en onderhouden om:

- Samen te werken aan een zo optimaal mogelijke uitvoering van het toezicht en de handhaving in het sociale domein en de sectorale onderdelen waaruit dit domein bestaat;
- Te voorkomen dat hun toezicht of de handhaving onbedoeld en onnodig overlapt of ten onrechte achterwege blijft;
- De belasting van het toezicht voor de aanbieders van hulp, zorg en ondersteuning tot een verantwoord minimum te beperken;
- Bij de opzet, programmering en uitoefening van het toezicht zo veel mogelijk rekening te kunnen houden met elkaars verantwoordelijkheden;
- Ter zake informatie en gegevens met elkaar uit te wisselen en waar nodig af te stemmen met inachtneming van de wettelijke beperkingen en voorschriften die gelden voor die uitwisseling;
- In bijlage 2 is een matrix opgenomen die duidelijk maakt in welke situaties en met wie informatie mag worden uitgewisseld in het belang van de samenwerking in het toezicht;
- Elkaars expertise te benutten.

Gemeenten en (rijks)inspecties zijn een visietraject gestart, binnen het Programma Sociaal Domein, om na te denken over nieuwe vormen van integraal toezicht in het sociaal domein. Waar dit opportuun is in het afsprakenkader of in het draaiboek, zal hiernaar verwezen worden.

2 Uitgangspunten

De samenwerking tussen de Wmo-toezichthouder en de rijksinspecties is er op gericht om het toezicht in het sociale domein integraal te maken waar dat kan en om tot een sluitende en dekkend geheel te komen van toezicht en handhaving in het sociale domein. Daarbij is het streven dat er door de aanbieders en voorzieningen maximaal geleerd kan worden van de uitkomsten van het toezicht. Dit alles voor zover wet- en regelgeving en ieders positie en bevoegdheid dit toelaten. Waar partijen het erover eens zijn dat wet- en regelgeving of andere knelpunten de samenwerking in de weg zitten, streven zij naar een gezamenlijk oplossing. Dit alles voor zover wet- en regelgeving en ieders positie en bevoegdheid dit toelaat.

Vanuit het eerdergenoemde visietraject is een inspiratiedocument opgesteld met als doel handvatten te ontwikkelen voor de uitvoering van integraal toezicht en om daarmee bij te dragen aan:

- denken en handelen vanuit de leefwereld van de burger die een zorg- en ondersteuningsbehoefte heeft in het sociaal domein en niet vanuit wetten/regels/domeinen;
- continue reflectie over hoe toezicht de meeste waarde kan toevoegen voor de lerende uitvoeringspraktijk;
- aandacht voor het vak toezicht en wat ervoor nodig is om dat goed te doen (vanuit perspectief burger, gemeente, uitvoering, rijk, toezichthouders, inspecties);
- een stelsel en uitvoering van goede kwaliteit waar de burger op kan vertrouwen.

Het afsprakenkader en het draaiboek sluiten aan op de eigenstandige verantwoordelijkheden en taken van de betrokken rijksinspecties, de Colleges van BenW van gemeenten, de door hen aangewezen Wmo-toezichthouder(s) en het Rijk.

Het College van BenW regelt haar verkeer en verhouding met de Wmo-toezichthouder. Bij voorkeur op een zodanige wijze dat er in ieder geval geregeld is dat er een organisatorische of functionele scheiding bestaat tussen toezichthoudende taken en de uitvoerende taken en beleidsfuncties van de door de gemeente aangewezen persoon, afdeling of organisatie die met het Wmo-toezicht is belast.

Het College van BenW maakt bij de inkoop van voorzieningen in het sociale domein afspraken met de aanbieders en/of hulpverleners dat zij van hen tijdig en volledige informatie krijgt over het uitvoeren van onderzoek door de rijksinspecties en/of Wmo-toezichthouders, van de uitkomsten en eventuele verbetermaatregelen naar aanleiding van dat onderzoek, van de handhavende maatregelen die door de rijksinspecties zijn aangekondigd of getroffen en van de wettelijke verplichte melding bij de rijksinspecties of Wmo-toezichthouders van calamiteiten en geweld.

3 Afspraken

1. De Wmo-toezichthouders en de rijksinspecties moeten op een gelijkwaardige wijze met elkaar samenwerken. Om gelijkwaardig te kunnen samenwerken is het belangrijk dat de toezichthouders kunnen vertrouwen op elkaars kwaliteit. Afgesproken wordt dat bij de samenwerking in het toezicht de rijksinspecties en het Wmo-toezicht zich zoveel mogelijk laten leiden door de 'Kaderstellende visie op toezicht' waarin een aantal eisen wordt genoemd die we als samenleving aan het toezicht mogen stellen³. Goed toezicht is in die kaderstellende notitie selectief, slagvaardig, samenwerkend, onafhankelijk, transparant en professioneel.
2. Gelet op de vertrouwelijkheid die in onderzoeken kan spelen in het omgaan met persoonsgegevens vindt het uitwisselen van inhoudelijke informatie over het toezichtonderzoek alleen plaats tussen de rijksinspecties en de Wmo-toezichthouder binnen de mogelijkheden van de wet. Partijen zorgen er voor dat de positie en werkwijze van de Wmo-toezichthouder en de rijksinspecties het mogelijk maakt om die informatie met elkaar uit te wisselen. Partijen zorgen ervoor dat alleen medewerkers die daartoe gerechtigd zijn toegang krijgen tot die informatie. Zij houden die vertrouwelijke informatie voor derden geheim. Tenzij de wet verplicht om mededeling te doen of het noodzakelijk maakt om die informatie openbaar te maken. Een dergelijke openbaarmaking gebeurt met inachtneming van de daarvoor geldende regels.
3. Aan dit afsprakenkader zijn uitwerkingen verbonden die zijn opgenomen in het draaiboek voor de Wmo-toezichthouders en rijksinspecties. Die regelen de operationele samenwerking en praktische werkafspraken tussen rijksinspecties en de Wmo-toezichthouders als het gaat om het toezicht en handhaving in het sociale domein.
4. Als de Wmo-toezichthouder of de rijksinspecties in het kader van de samenwerking de beschikking krijgen over informatie uit het toezicht dat zij uitvoeren waarvan zij het vertrouwelijk karakter kennen, zijn zij tot geheimhouding van die informatie gehouden behalve wanneer wet- of regelgeving partijen noodzaakt tot openbaarmaking. Men informeert elkaar voordat zij informatie die voor de ander van belang kan zijn, of van de ander kregen, aan derden verstrekken of openbaar maken. Met derden kan in dit geval ook het College van BenW worden bedoeld.
5. Het afsprakenkader en het draaiboek bieden een gemeenschappelijk kader voor de samenwerking. Zij kunnen ook als kader dienen wanneer er direct contact en overleg nodig is tussen de rijksinspectie(s) en individuele gemeenten en de Wmo-toezichthouders bij specifieke situaties bijvoorbeeld wanneer direct optreden of handelen nodig is vanwege (dreigend) gevaar of ernstig bedreiging van de veiligheid van kinderen, gezinnen of (kwetsbare) mensen. Het is daarbij van belang om de contacten zoveel mogelijk in één hand te houden en via één wederzijdse aan te wijzen contactpersoon te laten lopen. De ervaring leert dat daarmee fouten en/of misverstanden beter te voorkomen zijn. Het afsprakenkader en het draaiboek laten onverlet dat partijen met elkaar, waar nodig en voor een specifieke situatie die daarom vraagt, nadere werkafspraken kunnen maken.
6. Door (of namens) de rijksinspecties wordt een Inspectieloket Sociaal Domein en Jeugd in stand gehouden. De gemeente en de Wmo-toezichthouder kunnen dit loket gebruiken om hun vragen, signalen of andere informatie aan de rijksinspecties door te geven. Zij kunnen ook gebruik maken van het Meldpunt van de IGJ. Het is niet nodig om contacten altijd of uitsluitend via dit loket te laten lopen. Het gebruik van het loket of het Meldpunt IGJ is aan te raden als er nog geen contacten bestaan tussen gemeente, Wmo-toezichthouder en rijksinspectie. Direct contact tussen rijksinspecties en de gemeente en/of de Wmo-toezichthouder (zonder tussenkomst van loket of meldpunt) is nodig in specifieke situaties bijvoorbeeld wanneer direct optreden of handelen gewenst is vanwege (dreigend) gevaar of ernstig bedreiging van de veiligheid van

3 Kaderstellende visie op toezicht: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-27831-15.html>

kinderen en gezinnen of (kwetsbare) mensen. [Om dit contact vlot te laten verlopen is het belangrijk dat bij dit contact relevante en noodzakelijke informatie over de aangelegenheid wordt verstrekt. In bijlage 1 staat vermeld welke informatie bij dit contact bij de hand moet worden gehouden.](#)

7. De rijksinspecties informeren de gemeenten aan de hand van het concept jaarwerkprogramma tijdig over de voorgenomen toezichtactiviteiten in het betreffende jaar. De gemeenten maken voor zover het om het toezicht in het kader van de Jeugdwet gaat hun wensen voor het geprogrammeerd toezicht in enig jaar kenbaar aan de rijksinspecties conform de bepaling die daarover is opgenomen in de Jeugdwet. Omdat de uitvoeringscapaciteit van de rijksinspecties beperkt is, prioriteren de gemeenten in onderling overleg en afstemming hun eventuele wensen ten aanzien van het jaarwerkprogramma van de rijksinspecties voor het toezicht in het kader van de Jeugdwet. De gemeenten geven daarbij zo mogelijk per geprioriteerd thema of onderwerp aan welke van de afzonderlijke gemeenten of samenwerkingsregio's dit aangaat. De rijksinspecties nemen de wensen van de gemeenten mee in de afweging om tot een definitief jaarwerkplan voor het toezicht in het kader van de Jeugdwet te komen en informeren de gemeenten hierover door het definitieve jaarwerkplan openbaar te maken via het Inspectieloket Sociaal Domein en Jeugd.
8. De gemeente moet op grond van de Jeugdwet zorgen voor een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdhulp en jeugdbescherming. Handhavende maatregelen van de rijksinspecties kunnen ertoe leiden dat er een (tijdelijke) cliënten-/patiëntenstop wordt opgelegd of dat er een bevel tot sluiting van een instelling wordt gegeven. Een dergelijke maatregel wordt kenbaar gemaakt aan het College van BenW zodra de rijksinspectie voornemens is om de maatregel te gaan treffen. Het College van BenW wordt hierdoor in staat gesteld zich op de gevolgen van deze handhavende maatregel voor te bereiden. Zij kan dan tijdig vervangende jeugdhulp of jeugdbescherming organiseren voor de betrokken cliënten/patiënten of anderszins tijdig maatregelen treffen om deze voor hen te continueren. De betrokken aanbieder van jeugdhulp of jeugdbescherming kan de rechter verzoeken om de openbaarmaking en de werking van de handhaving op te schorten. De informatie over deze maatregel heeft daarom een vertrouwelijk karakter en het College van BenW is gehouden tot geheimhouding van die informatie. Behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift haar mededeling verplicht of uit haar taak de noodzaak tot openbaarmaking voortvloeit. Een dergelijke openbaarmaking vindt niet plaats dan nadat de andere partij van wie de informatie is verkregen, daarvan op de hoogte is gesteld en de gelegenheid heeft gekregen daarop een zienswijze te geven. Om te zorgen dat het belang van continuïteit van de hulp en het belang van de aanbieder van jeugdhulp of jeugdbescherming zo goed mogelijk in samenhang kunnen worden afgewogen zullen de rijksinspecties de aanbieder benaderen met het verzoek om de gemeente wiens cliënten het betreft te informeren over te nemen maatregel en om de aanbieder te vragen of deze wel of geen verzoek tot opschorten bij de recht gaat indienen.
Maatregelen van de gemeente bij Wmo-aanbieders kunnen ertoe leiden dat er een (tijdelijke) cliëntenstop wordt opgelegd of dat de overeenkomst met een aanbieder wordt ontbonden. Wanneer het om een aanbieder gaat waarvan bekend is dat die naast Wmo voorzieningen ook zorg en hulp levert vanuit de WLZ, ZVW of de Jeugdwet dan wordt deze maatregel door de gemeente kenbaar gemaakt aan de rijksinspecties. Als de gemeenten daarom verzoekt dan behandelen zij de aan hen kenbaar gemaakte informatie vertrouwelijk.
9. De naleving van de Wmo 2015 valt in algemene zin onder het toezicht dat wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het college van B en W. Op het moment dat een Wmo-aanbieder uitvoering geeft aan de Wvggz of Wzd dan valt de uitvoering van deze wetten onder het toezicht van de IGJ. Dit geldt ook als de IGJ of de Wmo-toezichthouder een gegrond vermoeden heeft dat verplichte of onvrijwillige zorg wordt verleend, maar de betreffende aanbieder zich niet heeft geregistreerd in het openbaar register.
10. Als de situatie dit vereist (bijvoorbeeld bij een gezamenlijk uitgevoerd onderzoek) dan stemmen de rijksinspecties en de Wmo-toezichthouder in samenspraak met het College van BenW de inhoud en de planning van een persbericht over een onderzoek of publicatie van een rapport met elkaar af. Het is daarbij van belang om de contacten zoveel mogelijk in één hand te houden en via één wederzijdse aan te wijzen contactpersoon te laten lopen. De ervaring leert dat daarmee fouten en/of misverstanden beter te voorkomen zijn.

11. Het College van BenW of in voorkomende gevallen de Wmo-toezichthouder maakt een rapport van de rijksinspecties waarover zij in verband met de samenwerking beschikt zo nodig zelf pas openbaar nadat de rijksinspecties het rapport openbaar hebben gemaakt. De rijksinspectie maken op hun beurt rapportages van Wmo-toezichthouders pas openbaar nadat de Wmo-toezichthouder die openbaar heeft gemaakt. Beide doen dit met inachtneming van de wetgeving inzake privacy en na afronden van de procedure waarbij betrokkenen hun zienswijze op openbaarmaking van het rapport hebben kunnen geven.
12. Als het College van BenW, de Wmo-toezichthouder of de rijksinspecties signalen, meldingen of informatie over aangelegenheden ontvangen van burgers of professionals over de kwaliteit of onrechtmatigheid van de geleverde zorg, hulp of ondersteuning waarvan zij menen dat die voor een van hen relevant kan zijn dan delen zij die met elkaar. Signalen die zij tegenkomen tijdens het toezicht zetten zij naar elkaar door voor zover het signaal relevant is in de uitvoering van hun taak. Uitwisseling gebeurt alleen voor zover dit voor de uitoefening van de wettelijke taken van de andere partij van belang is en voor zover wettelijke bepalingen en de effectiviteit van te treffen maatregelen daaraan niet in de weg staan. Er wordt daarbij acht geslagen op de afweging voor de noodzakelijkheid die geboden is bij het uitwisselen van persoonsgegevens en op de zorgvuldigheid die daarbij nodig is.
13. Mocht het onderzoek in het kader van het toezicht ingevolge de Jeugdwet of de Wvvgz/Wzd verbeterpunten opleveren die het College in overweging zou moeten nemen gelet op haar verantwoordelijkheid als bedoeld in artikel 2.6 van de Jeugdwet (de zorg voor een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod), dan zenden de rijksinspecties ook een afschrift van het rapport rechtstreeks aan het College van BenW van de betrokken gemeente(n). Bij het rapport voegen de rijksinspecties een aan het College van BenW gerichte brief. De rijksinspecties zullen daarin het College van BenW verzoeken om doorzending van het rapport en de brief naar de gemeenteraad en verzoeken om een inhoudelijk standpunt van de gemeenteraad op de overweging van het College om verbeterpunten van de rijksinspecties wel of niet over te nemen.
14. De gemeenten, de Wmo-toezichthouders en de rijksinspecties spreken af dat zij bij hun onderlinge afstemming en samenwerking in het toezicht zoveel als mogelijk dit afsprakenkader en het draaiboek gebruiken. Zij wijzen contactpersonen aan die hen kunnen vertegenwoordigen en als aanspreekpunt fungeren voor het onderhouden en bijstellen van deze afspraken en het draaiboek.
15. Het afsprakenkader en het draaiboek zijn bedoeld voor gebruik in de komende twee jaren te rekenen vanaf de publicatie. Naar aanleiding van de ervaring met het gebruik daarvan en de eventuele ontwikkeling in de samenwerking en afstemming van het toezicht als bedoeld in dit document zullen het afsprakenkader en het draaiboek na afloop van die periode door de betrokken partijen worden geëvalueerd en zo nodig aangescherpt, geconcretiseerd of geïntegreerd.

Deel 2: Draaiboek Toezicht

1 Inleiding

Algemeen

Dit draaiboek heeft betrekking op de afstemming en samenwerking tussen Wmo-toezichthouders en de rijksinspecties. Dit deel van het draaiboek regelt hun operationele samenwerking en praktische werkafspraken bij het opzetten plannen en uitvoeren van toezicht.

Samenwerking

In situaties waar rijksinspecties en Wmo-toezicht elkaar tegenkomen, maakt iedere partij voor zich de afweging of en zo ja welke vorm van samenwerking (zie 2) opportuun is. Indien samenwerking aan de orde is streven de Wmo-toezichthouders en de rijksinspecties naar een zo goed mogelijke samenwerking. De basis hiervoor vormen de uitgangspunten die geformuleerd zijn vanuit het visietraject 'nieuwe vormen van integraal toezicht in het sociaal domein'⁴. Daarbij geldt in het bijzonder dat zij elkaar zo goed mogelijk binnen de wettelijke mogelijkheden informeren over de wederzijdse activiteiten met betrekking tot het toezicht in het algemeen en tot afzonderlijke beroepsbeoefenaren, aanbieders, instellingen en voorzieningen.

Bij toezicht stemmen de Wmo-toezichthouder en de rijksinspecties onderling hun toezicht ook af ter bevordering van een proportionele inzet om de toezichtlast voor instellingen te beperken.

Wanneer samenwerken?

Samenwerking en afstemming wordt gezocht als er sprake is van samenloop van toezicht op de naleving van wet- en regelgeving maar ook bij het toezicht op de werking van het stelsel en de kwaliteit daarvan in algemene zin.

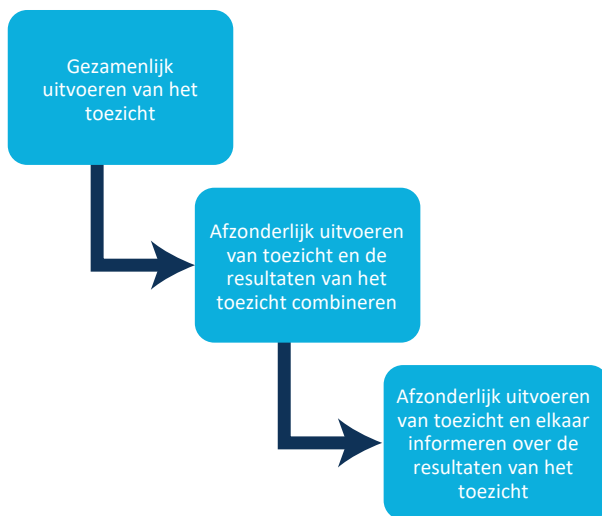
Het kan gaan om toezicht op combinaties van beroepsbeoefenaren en aanbieders/instellingen uit verschillende sectoren of terreinen die vallen onder verschillende wetten. Het kan dan om de volgende aanbieders en professionals gaan:

- Aanbieders als bedoeld in de Wmo 2015;
- Aanbieders van jeugdhulp en de instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering als bedoeld in de Jeugdwet;
- Professionals en instellingen in het kader van de Wet Langdurige Zorg en/of de Zorgverzekeringswet;
- Professionals en instellingen op de terreinen veiligheid en justitie en sociale zaken en werkgelegenheid.

4 <https://www.programmasociaaldomein.nl/trajecten/vernieuwing-van-integraal-toezicht-in-het-sociaal-domein>

2 Drie vormen van samenwerken

In dit draaiboek worden drie vormen van samenwerking tussen Wmo-toezichthouders en rijksinspecties/TSD onderscheiden. Die vormen van samenwerking lopen als het ware af in intensiteit van samenwerking en afstemming tussen de Wmo-toezichthouder en de rijksinspecties/TSD. De toezichthouders en de rijksinspecties/TSD bepalen gezamenlijk en in onderling overleg welke van de drie vormen van samenwerking zinvol en mogelijk is.

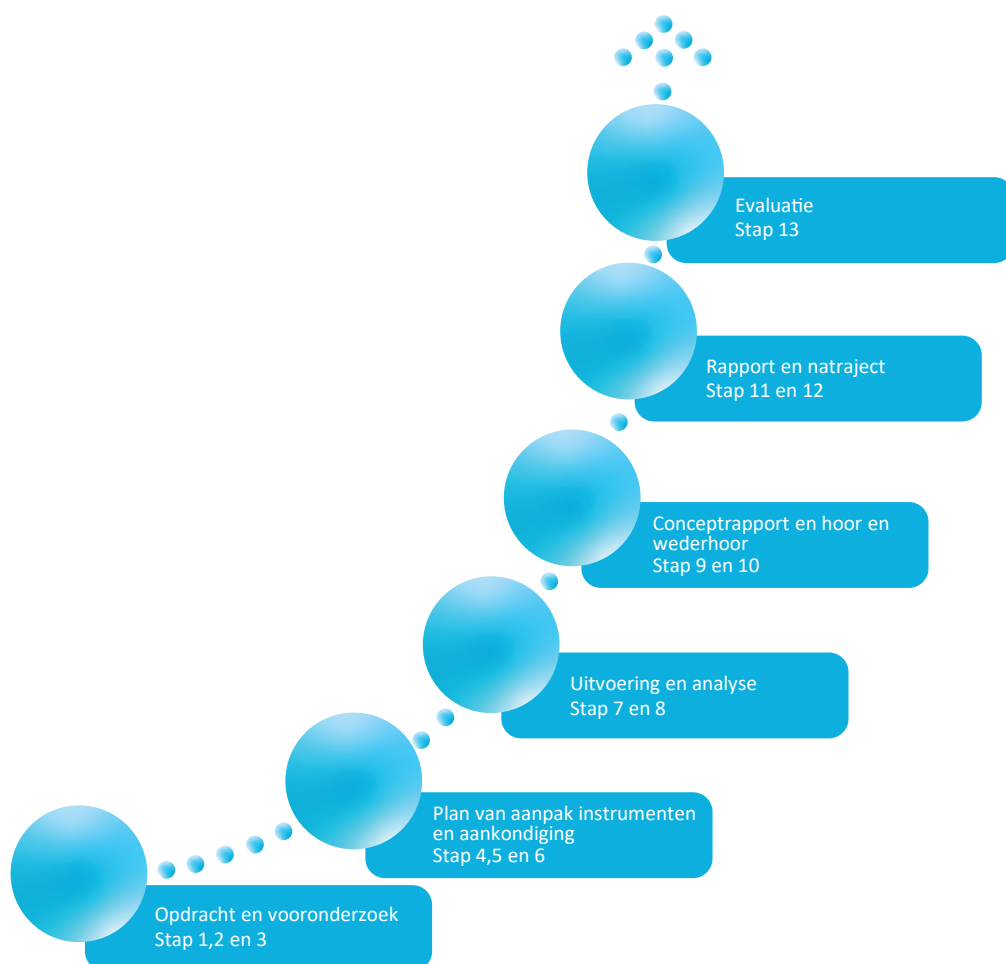
Toelichting

1. **Gezamenlijk toezicht uitvoeren:** men werkt in voorkomende onderscheiden processtappen van het toezicht nauw met elkaar samen in een projectgroep als ware men één toezichthouder/inspectie.⁵
2. **Afzonderlijk toezicht uitvoeren en resultaten combineren:** de toezichthouders en rijksinspecties/TSD voeren het toezicht niet gezamenlijk uit maar ieder voor zich. Zij delen echter wel de relevante informatie met elkaar en stemmen plannen van aanpak, planning, communicatie naar derden en het natraject zo veel mogelijk op elkaar af.
3. **Afzonderlijk toezicht uitvoeren en elkaar informeren:** de toezichthouders en rijksinspecties/TSD voeren het toezicht niet gezamenlijk uit maar men informeert elkaar over het voorgenomen toezicht, de resultaten na afronding van het toezicht en geeft signalen of bevindingen over onvoldoende kwaliteit van de uitvoering aan elkaar door.

Deze drie vormen van samenwerking kunnen in diverse combinaties van processtappen en varianten van het toezicht worden uitgevoerd. Die processtappen en varianten worden hierna beschreven in de paragrafen 3 en 4.

5 Zie een goed voorbeeld via: <https://www.programmasociaaldomein.nl/actueel/nieuws/2019/12/16/proeftuin-nissewaard>

3 Processtappen in het toezicht

Samenwerking tussen de Wmo-toezichthouder(s) en de rijksinspectie(s) volgt een aantal processtappen die hier nader worden toegelicht. De samenwerking kan in feite beginnen bij elk van deze stappen. Dat is afhankelijk van de casus of het onderwerp waarbinnen men met elkaar wil gaan samenwerken. Maar het kan ook afhangen van de vraag hoever een van de betrokken inspecties of toezichthouders al gevorderd is met het uitvoeren van toezicht in een gegeven situatie waarin men overweegt om (verder) met elkaar samen te werken. Het is dan belangrijk om met elkaar na te gaan of er acties of processtappen zijn uit dit schema van processtappen die nog moeten worden ondernomen.

1. Opdrachtformulering

De Wmo-toezichthouder en de inspectie stemmen af wie de projectleider/eerste aanspreekpunt wordt van het toezicht in samenwerking. Hij/zij formuleert in overleg met de beoogde projectgroepleden de opdracht. Dit wordt vastgelegd in een opdrachtformulier. Het opdrachtformulier bevat in ieder geval wat, waarom, resultaat, afbakening verantwoordelijkheden, wijze van besluitvorming, beoogde start- en einddatum, randvoorwaarden zoals capaciteit en risico's. De rijksinspecties en de Wmo-toezichthouder stellen dit opdrachtformulier vast.

2. Afspraken maken in projectgroep

De projectleider formeert in overleg met de betrokken toezichthouders een projectgroep. De

projectgroepleden maken afspraken over wederzijdse verwachtingen, wie welke informatie via stukken en interviews ophaalt, hoe ze omgaan met informatie, samenstelling van gespreksteams, over hoe ze over het toezicht communiceren, hoe opschaling is geregeld bij verschil van inzicht, et cetera. In ieder geval nemen de projectgroepleden bij het uitwisselen van de gegevens de wettelijke vereisten en richtlijnen omtrent het omgaan met privacygevoelige informatie in acht.

3. Vooronderzoek

De projectgroep doet een vooronderzoek, waarin ze informatie verzamelt die nodig is voor het toezicht; informatie over omvang, informatie over risico's en best-practices, cliëntervaringen, informatie uit zelfevaluatietools en audits, relevante wetgeving, et cetera. Het vooronderzoek biedt input voor het plan van aanpak.

4. Plan van aanpak

In het plan van aanpak wordt vastgelegd wat de te beantwoorden toezichtvraag is en op welke wijze die vraag wordt beantwoord (welke toezichtinstrumenten en welk toezichts- of toetsingskader wordt gebruikt, ieders rol en bijdrage daarin gelet op de bevoegdheden van de betrokken inspecteurs en toezichthouders). In ieder geval bevat de gekozen aanpak altijd (een) instrument(en) dat beoogt leren bij de betrokken professionals en instellingen te stimuleren. Ook bevat het plan van aanpak een planning en een communicatieparagraaf. De communicatie paragraaf gaat onder meer in op de afstemming wanneer de onderzochte en betrokken partijen worden geïnformeerd over het voornemen tot openbaarmaking. Er vindt ook afstemming plaats over de communicatie richting derden zoals de pers/media. Bij de communicatie kan zo nodig een communicatieadviseur van de rijksinspecties en gemeente worden betrokken. Tot slot bevat het plan van aanpak een selectie van de betrokken professionals, organisaties en instellingen waar het toezicht wordt uitgevoerd.

5. Ontwikkelen toezichtinstrumenten

De toezichtinstrumenten worden door de projectgroep uitgewerkt, waaronder een uitwerking van de toetsingscriteria. Het kan hier gaan om het aanpassen van bestaande toezichtinstrumenten of het ontwikkelen van nieuwe toezichtinstrumenten.

6. Aankondigen toezicht

In een gezamenlijke brief van de Wmo-toezichthouder en rijksinspecties wordt het toezicht aangekondigd bij de betrokken professionals, organisaties en instellingen waar het toezicht wordt uitgevoerd. Als er reden is om het toezicht (bezoek) onaangekondigd te doen dan kan een dergelijke brief ook bij dat bezoek worden afgegeven.

7. Uitvoering toezicht

Het toezicht wordt volgens de gemaakte afspraken en met de gekozen toezichtinstrumenten uitgevoerd.

8. Analyse

De verzamelde informatie wordt geanalyseerd en beoordeeld. Bij de analyse kan zo nodig een methodoloog worden betrokken.

9. Conceptrapportage

De projectgroep bepaalt de conclusies en hoofdboodschap en schrijft op basis daarvan de conceptrapportage. Bij het vaststellen van de conceptrapportage worden zowel het interne proces van de rijksinspecties als het interne proces van de Wmo-toezichthouder gevolgd.

10. Hoor en wederhoor

Op het moment dat het conceptrapport is vastgesteld, kan het worden voorgelegd aan de betreffende aanbieders om feitelijke onjuistheden te kunnen corrigeren. De projectgroep besluit daarna op welke manier en door wie het rapport wordt vastgesteld en wie de betrokkenen informeert over het vervolg van het proces en de eventuele publicatie.

11. Vaststellen en aanbieden rapport

Na correctie van eventuele feitelijke onjuistheden wordt het rapport vastgesteld en aangeboden aan de onderzochte partijen. De projectgroep bereidt de aanbieding en publicatie van het rapport voor. Na het vaststellen van het rapport worden ook andere relevante partijen zoals de wethouder(s) en de bewindslie-den van VWS geïnformeerd over de rapportages⁶.

12. Natraject

Op basis van de uitkomsten van het toezicht maakt de projectgroep een plan voor het natraject met daarin in ieder geval wie waarvoor verantwoordelijk is. Indien nodig betrekken ze daarbij de gemeente die handha-vingsbevoegdheid heeft waar het gaat om de Wmo. Het natraject bestaat in ieder geval uit het monitoren van de toegezegde verbetermaatregelen bij de betrokken aanbieders. In het plan wordt ook opgenomen wie de monitoring uitvoert. Wanneer het nodig is om vanwege het toezicht bij de instelling maatregelen te treffen dan stemmen de rijksinspecties, het College van BenW als handhaver van de Wmo en eventueel andere betrokkenen (zorgkantoor, politie) af wie van hen die maatregelen treft om zo efficiënt en snel moge-lijk de gewenste verbeteringen in de kwaliteit of de veiligheid van cliënten/patiënten te (laten) realiseren door de instelling.

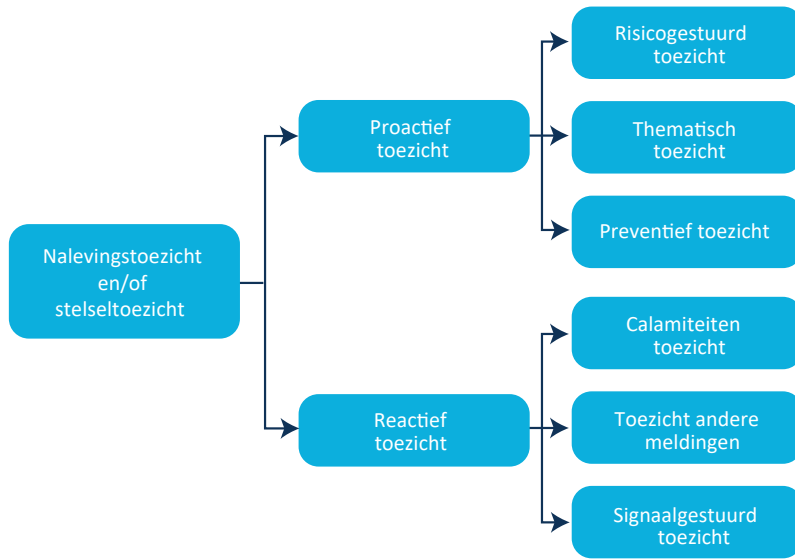
13. Gezamenlijke evaluatie

De projectgroep evalueert het verloop van het gezamenlijke toezicht. Leerpunten worden besproken en waar nodig verbeteracties voor samenwerking benoemd en vastgelegd als input voor de evaluatie van dit draaiboek.

⁶ Nota bene: de IGJ is op grond van recente wetwijzigingen gehouden om haar toezichtinformatie zoveel mogelijk openbaar te maken. Naast informatie over verscherpt toezicht en andere maatregelen betekent dit dat ook instellings- en themarapporten in het kader van risi-cogestuurd toezicht actief openbaar wor-den gemaakt op de website. Uit die openbare rapporten blijkt wat de rijksinspecties heeft getoetst, wat het oordeel is en welke vervolgactiviteiten de rijksinspecties eventueel ondernemen. Wmo-toezichthouders maken hun rap-port(en) openbaar tenzij daar andere afspraken over zijn gemaakt. Waar nog geen sprake is van een verplichting tot actieve openbaarma-king daar worden de procedures van de WOB gehanteerd.

4 Varianten van toezicht

Het toezicht op de naleving en het toezicht op de kwaliteit van het stelsel kan op verschillende manieren worden ingedeeld. In dit draaiboek is gekozen voor een indeling van het nalevings- en stelseltoezicht in de varianten die het meest voorkomen bij de Wmo-toezichthouders en de rijksinspecties.

4.1 Proactief toezicht (risicogestuurd toezicht, thematisch toezicht en preventief toezicht)

Het proactief toezicht kent verschillende varianten en benamingen. Zo spreekt men ook wel van geprogrammeerd toezicht. Voor het gemak in het gebruik van dit draaiboek wordt onder proactief toezicht in ieder geval verstaan het risicogestuurde toezicht zoals de rijksinspecties dat kennen. Ook vallen de termen thematisch toezicht en preventief toezicht er als variant onder. Deze met name door de Wmo-toezichthouders gebruikte termen worden in dit draaiboek ook tot het proactief toezicht gerekend.

Risicogestuurd toezicht en thematisch/preventief toezicht heeft betrekking op aanbieders en op thema's die vanwege hun risico's voor de kwaliteit en/of de veiligheid van patiënten/cliënten geselecteerd zijn voor nader onderzoek. Bij risicogestuurd toezicht richt de toezichthouder zich op de grootste risico's in de zorg en de hulp. Om zicht te krijgen op deze risico's verzamelt en analyseert de toezichthouder hier zoveel mogelijk informatie over.

Bij de rijksinspectie krijgt dit toezicht een plaats in het jaarwerkprogramma. De rijksinspecties en TSD maken hun jaarwerkprogramma bekend op het Inspectieloket Sociaal Domein en Jeugd en op hun internetsite.

Op grond van die informatie over het jaarwerkprogramma kan de gemeente en/of de Wmo-toezichthouder(s) overigens besluiten om samen op te trekken met de rijksinspecties in de uitvoering van dat geprogrammeerd toezicht. Een en ander is afhankelijk van het mandaat en de capaciteit van de Wmo-toezichthouder en de eigen programmering. Het doen van een gezamenlijk geprogrammeerd toezicht zal vooral van belang zijn op het moment dat verbinding tussen ondersteuning vanuit de Wmo en andere zorg een belangrijk aandeel vormt in het thema van het toezicht.

Wanneer te voorzien is dat het toezicht van de rijksinspecties samenloopt met het Wmo-toezicht of dat dit andersom het geval is dan is het gewenst dat er afstemming plaatsvindt. Voor de Wmo-toezichthouder hangt

dit natuurlijk sterk af van de relevantie en de regionale context en de vraag of een thema hier wel of niet goed binnen past. Verder speelt voor de Wmo-toezichthouder ook dat de mogelijkheid om samen te werken wordt bepaald door de opdracht die zij van bestuurders krijgt om wel of niet risicogestuurd Wmo-toezicht te houden.

Wanneer het nodig is om vanwege de uitkomsten van het risicogestuurde toezicht bij de instelling maatregelen te treffen dan stemmen de rijksinspecties, het College van BenW als handhaver van de Wmo en eventueel andere betrokkenen (denk aan betrokken zorgkantoor) af wie van hen die maatregelen treft om zo efficiënt en snel mogelijk de gewenste verbeteringen in de kwaliteit of de veiligheid van cliënten/patiënten te (laten) realiseren door de instelling.

De rijksinspecties attenderen de Wmo-toezichthouder als uit het risicogestuurde toezicht blijkt dat er ernstige zorgen zijn over de veiligheid van de patiënt/cliënt die tegelijkertijd zorg en/of ondersteuning ontvangt vanuit de Wmo. Andersom informeert de Wmo-toezichthouder in een vergelijkbare situatie de rijksinspecties bij dergelijke ernstige zorgen. Uitwisseling van persoonsgegevens vindt uitsluitend plaats in die situaties waarin afstemming of samenwerking noodzakelijk is voor de goede uitvoering van de taken van IGJ en Wmo-toezichthouders. De grondslag voor de gegevensverwerking is dan voor beiden artikel 6 lid 1e van de AVG. Daarnaast kan gegevensuitwisseling plaatsvinden indien er gevaar is voor de veiligheid van personen en acuut ingrijpen door de ontvangende partij noodzakelijk is. De grondslag is in dat geval het vitaal belang van betrokkene. Indien mogelijk zal betrokkene vóóraf geïnformeerd worden over de gegevensuitwisseling. De inspectie en de Wmo toezichthouder nemen hierbij de uiterste zorgvuldigheid in acht. Zij stellen voorafgaand aan de gegevensuitwisseling vast dat zij de bevoegde toezichthouder(s)/inspectie zijn.

Bij proactief toezicht kunnen Wmo-toezichthouder en rijksinspecties besluiten om een van de drie vormen van samenwerking aan te gaan (zie paragraaf 2). Als besloten wordt om gezamenlijk toezicht uit te voeren dan werken de rijksinspecties en de Wmo-toezichthouder met elkaar samen in een projectgroep die verantwoordelijk is voor het toezicht. Zij gebruiken daarbij de processtappen als leidraad voor hun gezamenlijke werkwijze (zie paragraaf 3).

4.2 Reactief toezicht (calamiteitentoezicht, toezicht andere meldingen en signaalgestuurd toezicht)

Het reactief toezicht kent ook verschillende varianten met ieder hun eigen benamingen die verschilt tussen rijksinspecties en Wmo-toezichthouders.

Bij de rijksinspecties gaat het om toezicht naar aanleiding van wettelijk verplichte en naar aanleiding van andere meldingen. De verplichting tot melden staat in de Jeugdwet en in de Wkkgz en heeft betrekking op calamiteiten, geweld in de instelling en het ontslag van beroepsbeoefenaars wegens ernstig disfunctioneren⁷. Andere meldingen zijn meldingen van burgers, professionals of instellingen over ernstige en minder ernstige gebeurtenissen die niet vallen onder de definitie van een calamiteit. Zij worden opgevat als signalen over de kwaliteit van de geboden zorg/ondersteuning en een bijdrage leveren aan het programmeren van risicogestuurd toezicht.

Ook op grond van de Wvvgz en Wzd kunnen signalen over tekortkomingen door verschillende actoren aan de IGJ worden doorgegeven. De geneesheer-directeur (onder de Wvvgz) dan wel de Wzd-functionaris (onder de Wzd), de zorgaanbieder en de zorgverantwoordelijke (en/of de zorgverlener op grond van de Wzd) zijn verplicht (gegronde vermoedens van) ernstig tekortschietende zorg te melden bij de IGJ. Dit kan gaan om zowel structurele tekortkomingen als om individuele gevallen waarbij de verplichte zorg niet voldoet aan de geldende kwaliteitsnormen. Ook de patiëntvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon kunnen melding doen bij de inspectie, maar zij zijn hiertoe niet verplicht.

De Wmo-toezichthouder heeft als minimum variant dat zij toezicht houdt op de wettelijk verplichte meldingen in de Wmo 2015 die betrekking hebben op calamiteiten en geweld in de zorgrelatie of bij het verstrekken van

⁷ Openbaarmaking van dit soort rapporten is in de gezondheidswet uitgesloten tot het van kracht worden van de tweede tranche AMVB gepland voor 1 januari 2021. Er kan ruimte voor openbaarmaking zijn op basis van de WOB. Dan moet wel juiste procedure gevolgd worden.

de Wmo voorziening. Daarnaast kent een aantal Wmo-toezichthouders ook het signaalgestuurd toezicht. Dan richt de toezichthouder zich op het onderzoek naar de aanbieder waarover de toezichthouder signalen heeft ontvangen dat niet voldaan wordt aan de kwaliteitscriteria.

Gezien de verantwoordelijkheid van gemeenten in het (gedecentraliseerde) sociaal domein, komt het steeds vaker voor dat gemeenten aangeven dat zij zelf een calamiteit die zich heeft voorgedaan, willen (laten) onderzoeken. Hiervoor is in het kader van het visietraject 'nieuwe vormen van integraal toezicht in het sociaal domein' een handreiking⁸ ontwikkeld, met behulp van gemeenten die zelf reeds calamiteiten hebben onderzocht. En waarin ook de relatie die dan kan ontstaan met de rijksinspecties (waar door de aanbieder een melding is gemaakt), aan bod komt.

Elkaar informeren

De rijksinspecties informeren de Wmo-toezichthouder wanneer er meerdere ernstige signalen zijn over een aanbieder/instelling die ook Wmo-cliënten in zorg en/of ondersteuning heeft. Andersom informeert de Wmo-toezichthouder de rijksinspecties wanneer er dergelijke signalen zijn over een aanbieder/instelling die ook cliënten met een Wlz-, Zvw-, Wfz- of jeugdindicatie in zorg en/of ondersteuning heeft, of wanneer Wvvggz en Wzd van toepassing zijn. Uitwisseling van persoonsgegevens vindt uitsluitend plaats in die situaties waarin afstemming of samenwerking noodzakelijk is voor de goede uitvoering van de taken van IGJ en Wmo-toezichthouders. De grondslag voor de gegevensverwerking is dan voor beiden artikel 6 lid 1e van de AVG. Daarnaast kan gegevensuitwisseling plaatsvinden indien er gevaar is voor de veiligheid van personen en acuut ingrijpen door de ontvangende partij noodzakelijk is. De grondslag is in dat geval het vitaal belang van betrokkene. Indien mogelijk zal betrokkene vóóraf geïnformeerd worden over de gegevensuitwisseling. De inspectie en de Wmo toezichthouder nemen hierbij de uiterste zorgvuldigheid in acht. Zij stellen voorafgaand aan de gegevensuitwisseling vast dat zij de bevoegde toezichthouder(s)/inspectie zijn. De Wmo-toezichthouder kan contact zoeken met de rijksinspecties via het Meldpunt van de IGJ op de website <https://www.igj.nl/zorgsectoren>. Om dit contact vlot te laten verlopen is het belangrijke dat bij dit contact essentiële informatie over de aangelegenheid wordt verstrekt. In bijlage 1 staat vermeld welke informatie bij dit contact bij de hand moet worden gehouden.

Meldingen van calamiteiten doorzenden

Een calamiteit die wordt gemeld bij de rijksinspecties en betrekking heeft op een cliënt die alleen Wmo ondersteuning ontvangt wordt door de rijksinspecties overgedragen aan de Wmo-toezichthouder. Een calamiteit die wordt gemeld bij de Wmo-toezichthouder en betrekking heeft op een cliënt die alleen hulp in het kader van de Jeugdwet of Wlz/Zvw/Wfz zorg ontvangt wordt door de Wmo-toezichthouder overgedragen aan de rijksinspecties. Uitwisseling van persoonsgegevens vindt uitsluitend plaats in die situaties waarin afstemming of samenwerking noodzakelijk is voor de goede uitvoering van de taken van IGJ en Wmo-toezichthouders. De grondslag voor de gegevensverwerking is dan voor beiden artikel 6 lid 1e van de AVG. Daarnaast kan gegevensuitwisseling plaatsvinden indien er gevaar is voor de veiligheid van personen en acuut ingrijpen door de ontvangende partij noodzakelijk is. De grondslag is in dat geval het vitaal belang van betrokkene. Indien mogelijk zal betrokkene vóóraf geïnformeerd worden over de gegevensuitwisseling. De inspectie en de Wmo toezichthouder nemen hierbij de uiterste zorgvuldigheid in acht. Zij stellen voorafgaand aan de gegevensuitwisseling vast dat zij de bevoegde toezichthouder(s)/inspectie zijn. Om dit contact vlot te laten verlopen is het belangrijk dat bij dit contact essentiële informatie over de aangelegenheid wordt verstrekt. In bijlage 1 staat vermeld welke informatie bij dit contact bij de hand moet worden gehouden.

Samenwerken naar aanleiding van een calamiteit of signaal

Er zijn drie situaties te onderscheiden waarbij sprake zal zijn van onderlinge afstemming als er sprake is van een (verplichte) melding van een calamiteit:

1. de melding heeft betrekking op een cliënt die jeugdhulp/Wlz/Zvw/Wfz-zorg en onvrijwillige (Wmo-) ondersteuning op grond van de Wvvggz/Wzd en Wmo ondersteuning krijgt;
2. de melding heeft betrekking op een cliënt die jeugdhulp/Wlz/Zvw/Wfz-zorg en onvrijwillige (Wmo-)

8 <https://www.programmasociaaldomein.nl/trajecten/vernieuwing-van-integraal-toezicht-in-het-sociaal-domein>

- ondersteuning op grond van de Wvvgz/Wzd ontvangt van een instelling die ook vrijwillige Wmo ondersteuning levert (aan andere cliënten);
3. de melding heeft betrekking op een cliënt die Wmo ondersteuning krijgt van een instelling die ook jeugdhulp/Wlz/Zvw/Wfz-zorg biedt.

Het is belangrijk dat de rijksinspecties en de Wmo-toezichthouder bij elkaar nagaan of de melding bekend is en of er mogelijk al een onderzoek loopt of onderzoek is gedaan als men een melding krijgt. De Wmo-toezichthouder kan hiervoor naar eigen voorkeur gebruik maken van het Inspectieloket Sociaal Domein⁹ of het Meldpunt van de IGJ¹⁰. Wanneer te voorzien is dat het toezicht naar aanleiding van een melding van een calamiteit van de rijksinspecties samenloopt met het Wmo-toezicht of andersom dan is het gewenst dat er afstemming plaatsvindt. De rijksinspecties en de Wmo-toezichthouder wegen mogelijkheden af voor afstemming en samenwerking. Als besloten wordt om gezamenlijk toezicht uit te voeren dan werken de rijksinspecties en de Wmo-toezichthouder met elkaar samen in een projectgroep die verantwoordelijk is voor het toezicht en gebruiken daarbij de afgesproken processtappen als leidraad voor hun gezamenlijke werkwijze (zie paragraaf 3).

Soms blijkt pas gedurende het onderzoek van de toezichthouder dat de aanbieder/instelling ook cliënten begeleidt die onder een andere toezichthouder vallen. De toezichthouders overleggen dan alsnog over de beste vorm van samenwerking (zie vormen van samenwerking in paragraaf 2).

⁹ <https://www.toezichtsociaaldomein.nl/inspectieloket-sociaal-domein>

¹⁰ <https://www.igj.nl/onderwerpen/themas/klachten-en-melden>

Bijlage 1

Om het contact met het Meldpunt van de IGJ en/of het Inspectieloket Sociaal Domein en Jeugd vlot te laten verlopen is het belangrijk om onderstaande informatie bij de hand te hebben als u contact opneemt, bijvoorbeeld in verband met een melding. De informatie wordt gebruikt om na te gaan of er vervolgacties nodig zijn en naar wie uw bericht of vraag moet worden doorgespeeld voor verdere afhandeling.

1. Uw gegevens:
 - a. Uw naam
 - b. Uw functie
 - c. Uw telefoonnummer
2. Bent u aangewezen als Wmo-toezichthouder? Zo ja, door welke gemeente(n)?
3. Op welke zorgaanbieder(s) heeft uw vraag of melding betrekking?
 - a. Naam/namen van de zorgaanbieder
 - b. Adres(sen)
 - c. Indien bekend: nummer(s) Kamer van Koophandel
4. Informatie over de samenstelling van de cliëntpopulatie van de betrokken zorgaanbieder? (Voor zover bij u bekend)
 - a. Aantal cliënten of patiënten
 - b. De indicatie(s) (Wmo 2015, Jeugdwet, Wlz, Zvw, Wfz of anders) en bijhorende zorgpakketten
5. Welke actie is ondernomen in het kader van het Wmo-toezicht?
6. Was er eerder contact door u met de IGJ over de zorgaanbieder(s)? Zo ja, kunt u aangeven wanneer dat was en eventueel met welke medewerker(s) van de IGJ?
7. Wat is de reden dat u contact opneemt (verzoek om afstemming, informatie uitwisselen, verzoek om uitoefening toezicht, etc.)?

Bijlage 2

Onderstaande matrix geeft aan over welke onderwerpen de gemeente met de rijksinspectie of de Wmo-toezichthouder met de rijksinspectie over en weer informatie en gegevens met elkaar delen in het kader van dit afsprakenkader en het draaiboek. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen procesinformatie (bijvoorbeeld of een melding bekend is of er een onderzoek loopt) en inhoudelijke informatie (over de casus-specifieke inhoudelijke gegevens en de bevindingen).

Uitwisseling van persoonsgegevens vindt uitsluitend plaats in die situaties waarin afstemming of samenwerking noodzakelijk is voor de goede uitvoering van de taken van IGJ en Wmo-toezichthouders. De grondslag voor de gegevensverwerking is dan voor beiden artikel 6 lid 1 e van de AVG. Daarnaast kan gegevensuitwisseling plaats vinden indien er gevaar is voor de veiligheid van personen in het geding is en acuut ingrijpen door de ontvangende partij noodzakelijk is. De grondslag is in dat geval het vitaal belang van betrokkene. Indien mogelijk zal betrokkene vóóraf geïnformeerd worden over de gegevensuitwisseling.

Onderwerp	Uitwisseling tussen de gemeente en de rijksinspectie		Uitwisseling tussen de Wmo-toezichthouder en de rijksinspectie	
	Procesinformatie	Inhoudelijke informatie	Procesinformatie	Inhoudelijke informatie
Signaal over de kwaliteit (ontvangen van een burger of een professional)	j	j	j	j
Informatie over de behandeling van een signaal over de kwaliteit	j	n	j	j
Informatie over de afsluiting van een signaal over de kwaliteit	j	n	j	j
Melding van een calamiteit	j	n	j	j
Informatie over de behandeling van een melding van een calamiteit	j	n	j	j
Informatie over de afsluiting van een melding van een calamiteit	j	n	j	j
Melding van geweld	j	n	j	j
Informatie over de behandeling van een melding van geweld	j	n	j	j
Informatie over de afsluiting van een melding van geweld	j	n	j	j
Informatie over een voorgenomen onderzoek	j	n	j	j
Informatie over een lopend onderzoek	j	n	j	j
Informatie over een afgerond onderzoek	j	n	j	j
Informatie over een voorgenomen handhavende maatregel	n	n	j	j
Informatie over een getroffen handhavende maatregel	j alleen als het om een maatregel tot een cliëntenstop of bevel tot sluiting gaat	j alleen als het om een maatregel tot een cliëntenstop of bevel tot sluiting gaat	j	j

Nogmaals de opsomming hierboven van de onderwerpen waarover de gemeente met de rijksinspectie of de Wmo-toezichthouder met de rijksinspectie informatie en gegevens met elkaar delen in het kader van dit afsprakenkader en het draaiboek laat onverlet dat dit iedere keer een goede en zorgvuldige afweging met zich brengt. Een manier om daarin ondersteunt te worden is te vinden via de tool informatie delen in het sociale domein van het Toezicht Sociaal Domein <https://kiezen-en-delen.nl/stappenplan-informatie-delen>.

Hieronder staan de belangrijkste stappen uit die tool die doorlopen worden bij die afweging.

1. Check: Wat is je doel met het delen van informatie?
2. Check proportionaliteit: staat het doorbreken van privacy/delen van informatie in verhouding tot het doel?
3. Check subsidiariteit: kan het doel op een andere manier worden bereikt dan informatie delen? Bijvoorbeeld anoniem (zodat er geen persoonsgegevens worden gedeeld)?

Als je informatie gaat delen:

Informeer: de aanbieder dat je gaat delen

Motiveer: aan jezelf en degene met wie je informatie deelt: Waarom deel je informatie, welke informatie? Wat ga je ermee doen?

Documenteer: leg je afweging vast.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93
info@vng.nl

oktober 2020

[vng.nl](https://www.vng.nl)